

Estètica i teoria de l'art

Jordi Alberich Pascual
Pau David Alsina González
Mireia Morera Peiró
Nuria Peist Rojzman
Ana Rodríguez Granell
José María Valverde Pacheco
Pau Waelder Laso

PID_00197823

Material docent de la UOC

Jordi Alberich Pascual

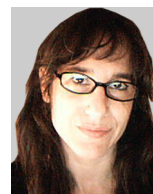
Doctor per la Universitat de Barcelona (1998), actualment és professor titular de Comunicació audiovisual i publicitat a la Facultat de Comunicació i Documentació de la Universitat de Granada i investigador col·laborador de l'Internet Interdisciplinary Institute, centre de recerca d'excel·lència de la Universitat Oberta de Catalunya. El conjunt de la tasca docent i investigadora l'ha exercit com a investigador expert en Estètica i Cultura Audiovisual Digital.

Pau David Alsina González

Doctor en Filosofia per la Universitat de Barcelona. Actualment és professor i investigador dels Estudis d'Arts i Humanitats de la Universitat Oberta de Catalunya, on imparteix i coordina assignatures de l'àmbit de la història de la filosofia i la història de l'art. Director del postgrau d'Art i cultura digital UOC-LABoral, Centre d'Art i Creació Industrial. Des del 2002 dirigeix la revista acadèmica *Artnodes*, dedicada a l'estudi de les interseccions entre art, ciència i tecnologia.

Mireia Morera Peiró

Llicenciada en Psicologia per la Universitat Autònoma de Barcelona i màster en Psicologia clínica i medicina conductual. Ha treballat en diferents àmbits de la psicologia com ara la clínica i l'organitzacional. Ha estat cooperant a Angola formant mestres rurals, i actualment es dedica a la formació en temes de creixement personal. Col·labora a la UOC en una investigació en sociologia de les emocions.

Nuria Peist Rojzman

Doctorada en Història de l'Art a la Universitat de Barcelona, on actualment imparteix classes de matèries relacionades amb l'àmbit de la teoria de l'art. Les seves recerques s'han centrat en els processos de reconeixement de l'artista modern. Ha presentat les seves aportacions en congressos d'història de l'art i de sociologia, i ha publicat diversos treballs en revistes especialitzades, com *Materia* o *Cultural Sociology*. El 2012 va publicar el llibre *El éxito en el arte moderno. Trayectorias artísticas y proceso de reconocimiento*.

Ana Rodríguez Granell

Doctora en Història de l'Art per la Universitat de Barcelona, professora als Estudis d'Arts i Humanitats de la Universitat Oberta de Catalunya i especialitzada en Història del Cinema, amb un èmfasi especial en les relacions entre modernitat, estètica política i cinema.

José María Valverde Pacheco

Fou catedràtic d'estètica a la Universitat de Barcelona (el 1965 dimití per solidaritat amb l'expulsió d'un professor de Madrid per motius polítics). Poeta, assagista i traductor (premi Ciutat de Barcelona i Premi Nacional de Traducció), també conreà la història literària.

Pau Waelder Laso

Llicenciat en Història de l'Art per la Universitat de Barcelona, ha obtingut el Diploma d'Estudis Avançats al Departament de Ciències Històriques i Teoria de les Arts de la Universitat de les Illes Balears. Doctorand en Societat de la Informació i el Coneixement per la Universitat Oberta de Catalunya. Treballa de crític d'art i comissari independent.

L'encàrrec i la creació d'aquest material docent han estat coordinats pel professor: Pau David Alsina González (2013)

Primera edició: febrer 2013

© Jordi Alberich Pascual, Pau David Alsina González, Mireia Morera Peiró, Nuria Peist Rojzman, Ana Rodríguez Granell, José María Valverde Pacheco, Pau Waelder Laso

Tots els drets reservats

© d'aquesta edició, FUOC, 2013

Av. Tibidabo, 39-43, 08035 Barcelona

Disseny: Manel Andreu

Realització editorial: Eureka Media, SL

Dipòsit legal: B-6.333-2013

Els textos i imatges publicats en aquesta obra estan subjectes –llevat que s'indiqui el contrari– a una llicència de Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada (BY-NC-ND) v.3.0 Espanya de Creative Commons. Podeu copiar-los, distribuir-los i transmetre'ls públicament sempre que en citeu l'autor i la font (FUOC. Fundació per a la Universitat Oberta de Catalunya), no en feu un ús comercial i no en feu obra derivada. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>

Introducció

La història de l'art és el conjunt de relats sobre com l'art s'ha anat produint al llarg de la història. Art originat en diferents èpoques, en diferents espais i llocs, en diferents cultures i en una gran varietat de formats. Art que, evidentment, també és explicat i definit de diferents maneres, i que fa que el que per a uns pot ser considerat com una gran obra d'art en una època determinada, per a d'altres no ho sigui en absolut en una altra. O fins i tot que aquesta divergència tingui lloc en una mateixa època en què cohabitin definicions diverses, o fins contradictòries, que puguin arribar a atorgar finalitats molt diferents a la pràctica artística.

La història de les idees estètiques i les teories artístiques dóna compte d'aquests canvis i transformacions que s'han succeït en relació amb les manifestacions artístiques al llarg dels temps. És, doncs, una aproximació des de la reflexió i l'anàlisi sobre el fet artístic que pressuposa un coneixement de la llarga i fèrtil història de l'art i la cultura, així com una certa experiència i estima cap a la pràctica artística en si mateixa. Per això no pretenem contribuir a produir reflexions teòriques allunyades de la trobada amb la pràctica artística, sinó més aviat intensificar l'experiència de recepció, gaudi i comprensió de les pràctiques artístiques a través del coneixement dels pensaments implicats en la seva articulació, de forma implícita o explícita, al llarg de la història.

En aquest sentit, aquest manual ofereix, per una banda, una aproximació històrica i per l'altra, una aproximació multidisciplinària –o fins interdisciplinària en alguns moments– a l'estudi del pensament sobre l'art, tant des de la ja clàssica estètica filosòfica com des d'altres aproximacions com la crítica política, la sociologia, psicologia o les noves perspectives plantejades pels estudis visuals. I al seu torn, a aquesta aproximació històrica i des de diverses disciplines també li sumem una aproximació des de diferents corrents de pensament estètic i filosòfic que han influenciat –i continuen influenciant– la nostra cultura contemporània, algunes de les quals visiblement presents en el context de l'art actual a través de múltiples referències en tot tipus d'assajos, crítiques, textos de comissariat o manifestos a l'ús.

Amb això no pretenem relativitzar tota aportació a l'àmbit de la reflexió estètica, sinó més aviat mostrar tota la complexitat i heterogeneïtat que té, justament per fer-ne ús de manera contextualitzada, conscients de la diversitat constitutiva de l'art actual, així com de la diversitat interpretativa d'allò que ha estat denominat *art* al llarg de la història. Conèixer aquesta diversitat de pensaments sobre l'art contribueix decisivament a valorar les diferents mani-

festacions artístiques, algunes de les quals molt llunyanes en el temps però molt properes pel que fa a la seva concepció, i d'altres, a l'inrevés, molt llunyanes en la seva concepció tot i que molt properes en el temps.

Objectius

A partir de l'estudi profund i detallat d'aquesta assignatura, els estudiants han d'assolir els objectius següents:

1. Obtenir una visió general de la història de les idees estètiques.
2. Debatre els aspectes centrals que configuren els fonaments de l'estètica.
3. Dominar els principis, les concepcions i les argumentacions de les principals teories contemporànies sobre l'estètica.
4. Comentar i analitzar, a partir de les explicacions teòriques, els textos associats.
5. Resumir les tesis i les aportacions dels filòsofs més importants a la configuració de l'estètica com a disciplina.
6. Argumentar la noció de *bellesa* i *art* segons els diferents plantejaments estètics.
7. Aplicar els conceptes i la metodologia de les diverses teories estètiques a l'anàlisi d'obres d'art.

Continguts

Mòdul didàctic 1

L'estètica antiga i medieval

José María Valverde Pacheco

1. L'antiguitat: els grans fundadors
2. Hel·lenisme i edat mitjana

Mòdul didàctic 2

L'estètica moderna

José María Valverde Pacheco

1. El Renaixement
2. Entre el Renaixement i la Il·lustració
3. La Il·lustració

Mòdul didàctic 3

L'estètica contemporània

José María Valverde Pacheco

1. El romanticisme
2. El postromanticisme i el realisme
3. De Nietzsche fins avui

Mòdul didàctic 4

Art i política

Ana Rodríguez Granell

1. El context històric i cultural de l'Escola de Frankfurt
2. Walter Benjamin: art i revolució
3. Max Horkheimer i la *Dialéctica de la Il·lustración*
4. Theodor Ludwig Wiesengrund Adorno
5. Habermas i el projecte modern

Mòdul didàctic 5

Sociologia de l'art

Pau Waelder Laso

1. Què és la sociologia de l'art?
2. Limitacions de la sociologia de l'art
3. Cap a una sociologia de l'art: reflexions sobre art i societat als segles XVIII i XIX
4. Art i societat al segle XX

Mòdul didàctic 6

Psicologia de l'art

Mireia Morera Peiró

1. Com és possible que fem i apreciem l'art? Bases biològiques i culturals
2. Aproximacions a l'art des de diferents escoles psicològiques

3. L'art com a teràpia psicològica

Mòdul didàctic 7

Art i llenguatge

Pau Waelder Laso

1. Art i llenguatge
2. Estètica analítica

Mòdul didàctic 8

Art, estructura i diferència

Pau David Alsina González

1. Bases i antecedents
2. Estructuralisme i semiologia de l'art
3. Art i pensament de la diferència

Mòdul didàctic 9

La postmodernitat en l'art

Jordi Alberich Pascual

1. L'emergència de la condició postmoderna
2. Nihilisme en acció, fi de la modernitat i *pensiero debole*
3. Postmodernitat, o la lògica cultural del capitalisme tardà
4. Lògica de la simulació i crisi de la realitat
5. Els mites de la modernitat cultural

Mòdul didàctic 10

Estudis visuals

Nuria Peist Rojzman

1. Genealogia del camp dels estudis visuals
2. Autors, publicacions i conceptes fonamentals
3. Polèmica en l'espai acadèmic

